

ОБОВ'ЯЗОК УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ НА ПРОВЕДЕННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ

Monday, 06 June 2022 14:35 | Written by ПОПОВИЧ ТЕРЕЗІЯ ПЕТРІВНА, к.ю.н., доцент кафедри теорії та історії держави і права ДВНЗ «УНУ»; БАРИСЬКА ЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА, к.ю.н., доцент кафедри теорії та історії держави і права ДВНЗ «УНУ» (м. Ужгород) |

[Міжнародна науково-практична конференція 09.06.22 - СЕКЦІЯ №3](#)

Потреба в укладенні договору про трансплантацію отримує своє підґрунтя в трактуванні цієї процедури як окремої медичної послуги, надання якої охоплює низку учасників, які до цього процесу залучені. Необхідність такого договору демонструє також наявність приватноправового аспекту відповідних правовідносин. При цьому слід відзначити, що в цілому розглядувана нами сфера носить строгий публічно-правовий характер, адже чітко регламентується законодавством, перебуваючи під пильним контролем уповноважених органів державної влади. Відтак, сприйняття трансплантації як особливої медичної послуги, а також необхідність урахування інтересів донора та реципієнта, спричинили потребу обґрунтування особливого роду договорів, які пов'язані з пересадкою анатомічних матеріалів.

З точки зору Ш.Ш. Курбонзода, за договором надання медичних послуг із трансплантації виконавець (медичний заклад) зобов'язується за завданням замовника (пацієнта) надати медичні послуги щодо проведення операції трансплантації, а замовник (пацієнт/фінансовий орган бюджету певного рівня / зобов'язана за договором добровільного медичного страхування особа) зобов'язується їх оплатити [1, с. 172].

Е.М. Алсинбаєва виділяє два види договорів у сфері надання трансплантаційних медичних послуг: при прижиттєвому донорстві та при посмертному донорстві. Предметом обох договорів постає медична послуга, а їх суб'єктами – реципієнт, медичний заклад і донор (при прижиттєвій пересадці органів і тканин). При цьому зазначені договори дослідниця називає платними – виконавець за договором отримує плату за надану послугу [2, с. 17].

М.С. Брюховецька пропонує закріпити в чинному законодавстві України два види договорів, які стосуються здійснення пересадки органів і тканин людини: про посмертне донорство (під час вилучення органів у померлого) та про трансплантацію органів й інших анатомічних матеріалів. При цьому договір про посмертне донорство укладатиметься між членами сім'ї померлого донора та медичним закладом, що проводитиме вилучення органів і тканин. Договір же про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів пов'язуватиме взаємними відносинами реципієнта та медичний заклад.

Обидва види договорів характеризуватимуться ознаками двосторонності, консенсуальності та безоплатності, а також укладатимуться у письмовій формі. Предметом договору про посмертне донорство буде визначена медична послуга з вилучення органів та інших анатомічних матеріалів після смерті донора. В ньому може бути визначено перелік органів, які дозволено вилучити. При цьому строк не може бути вказаний у договорі, адже вилучення органів і тканин повинне відбутись якнайшвидше після смерті донора. Предмет договору про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів складатиме безпосередньо відповідна медична послуга. Важливим етапом його укладення буде прийняття медичною комісією рішення щодо проведення трансплантації. Цей фактор пов'язаний із розумінням самої процедури як методу лікування, що застосовується в крайніх випадках, тобто коли інші методи лікування не дають очікуваних результатів [3, с. 118].

Дослідник Д.С. Донцов пропонує закріпити в рамках цивільного законодавства два види договорів, пов'язаних із трансплантацією: договір трансплантації органів і тканин (якщо учасником є реципієнт) та договір вилучення органів і тканин для державних потреб (якщо учасником є державна медична установа). При цьому обов'язки донора різняться залежно від другого суб'єкта договорів. У першому із зазначених договорів (другий учасник – реципієнт) донор передає відповідний орган чи тканину, а реципієнт сплачує медичній установі, обраній донором, заходи з приводу їх вилучення, а також комплекс медичних і санаторно-курортних послуг, грошову компенсацію донору. У свою чергу, за другим видом договору (другий учасник – державна медична установа) донор передає відповідний орган чи тканину державній медичній установі, а остання здійснює заходи з їх вилучення, сплачує медичні й санаторно-курортні, рекреаційні послуги, а також надає грошову компенсацію донору [4, с. 20].

К.О. Ільющенкова переконана, що істотною умовою договору донорства має бути відшкодування шкоди, спричиненої здоров'ю донора через виконання ним функції донора. Таке відшкодування передбачає компенсацію коштів, які були сплачені донором на відновлення свого здоров'я. Відповідна сума визначається у законодавстві чи договорі або підтверджується належними документами – товарними чеками, довідками про отримання медичних послуг тощо. Разом із тим, моральна шкода не підлягає відшкодуванню, адже завдяки цьому руйнується принцип безоплатності та суспільної корисності інституту донорства [5, с. 28].

Отже, обов'язок укладення договорів, які пов'язані зі сферою трансплантації, може отримати свою ефективну реалізацію за умови, якщо на рівні законодавства будуть визначені умови поєднання, з одного боку, принципу декоммерціалізації сфери пересадки анатомічних матеріалів, а з іншого – врахування приватних інтересів донорів і реципієнтів. Разом зі тим, зрозумілим стає «скепсис» законодавця у контексті регламентації приватно-правових договорів у сфері трансплантації, адже існує низка механізмів публічно-правового характеру, які здатні замінити й на сьогодні замінюють приватноправові. Проблема пересадки анатомічних матеріалів набагато перевищує її сприйняття як окремої медичної послуги.

Список використаних джерел:

1. Курбонзода Ш.Ш. Общие принципы правового регулирования трансплантации органов и тканей человека. Мир политики и социологии. 2016. № 7. С. 167-173.
2. Алсинбаева Э.М. Гражданско-правовое регулирование оказания медицинских услуг по трансплантации органов и тканей человека: автореф. дисс. канд. юрид. наук; спец.: 12.00.03. М., 2013. 26 с.

3. Брюховецька М.С. Загальна характеристика договірного регулювання посмертного донорства. Право і безпека. 2017. № 3. С. 117-120.
4. Донцов Д.С. Роль гражданско-правовых норм в регулировании общественных отношений по клинической трансплантации: автореф. дисс. канд. юрид. наук; спец.: 12.00.03. Ростов-на-Дону, 2011. 25 с.
5. Ільющенкова К.О. Договір як підстава виникнення правовідносин донорства. Медичне право. 2018. № 1. С. 22-31.

< Prev		Next >
---------------------------	--	---------------------------